

En lite troverdig kompensasjonsordning

28. april pekte en optimistisk finansminister på at en vei ut av krisen er «å unngå at arbeidsledigheten biter seg fast». Slik kompensasjonsordningene har fungert, er det nettopp arbeidsledighet som blir utfallet for mange terapeuter i Norge. (Kronikken er tidligere publisert i Dagens Medisin.)

KRONIKK: LIDIA IVANOVA MYHRE, GENERALSEKRETÆR I NORSKE NATURTERAPEUTERS HOVEDORGANISASJON (NNH)

VI LEVER I en tid med et komplekst og omskiftelig trusselbilde. Pandemi er en del av trusselbildet, og dette krever at man besitter gjennomtenkte strategier og grundige beredskapsplaner.

Det handler om å se fremover i tid, bygge motstandsevne og håndterbare systemer, og ikke minst teste dette systematisk. Videre handler det om å ha en plan som sørger for at de som har mistet inntektsgrunnlaget sitt, får hjelp i en kriseperiode slik at de ikke havner i et utføre.

ALVORLIGE KONSEKVENSER. Alt tilsier at regjeringen ikke hadde en slik plan – verken når det gjelder smittevern eller økonomi. Dette til tross for mange varslingslamper som har blinket i rødt, noen helt siden 2009.

At man ikke har en plan, fører som regel til mangel på blant annet menneskelige og materielle ressurser, dårlig informasjonsflyt, uklar kommunikasjon, uhyggelige overraskelsesmomenter, stress og tidspress. Resultatet er hastverksarbeid, dårlige strategiske prioriteringer og vurderinger, som igjen fører til små og store feil, noen av dem med alvorlige konsekvenser.

Dette er den korte varianten av beskrivelsen av situasjonen som jeg mener vi nylig har opplevd, og som også er synlig indikert i mediebildet.

REGJERINGENS MÅL. Da krisen var en realitet, gikk statsministeren ut og stadfestet to hovedmål for å bekjempe krisen. Det første var knyttet til smittevern og beredskap, og en samlet regjering inviterte hele det norske folk til en folkedugnad.

På lik linje med alle andre stilte Norske Naturterapeuters Hovedorganisasjon (NNH) seg solidarisk og trofast bak regjeringens appell. Vi fulgte smitteverntiltakene til punkt og prikke – med respekt og omsorg for de svakeste og mest utsatte blant i samfunnet.

Det andre målet var tilknyttet den økonomiske situasjonen som berørte store deler av arbeidslivet, herunder selvstendig næringsdrivende terapeuter. Helt fra start av ble vi lovet at flere tiltak om støtteordninger skulle komme, men at utbetalingene ville ta noe tid da flere saksbehandlingssystemer hos forvaltningsapparatet allerede var overbelastet.

Regjeringens signaler skapte håp og

forventninger. Mange ble optimistiske og ventet tålmodig på detaljinformasjon om støtteordningene. Etter hvert dukket den ene tiltaket etter den andre opp.

OVERRASKELSENE. Den første overraskelsen var inntektsordningen for tapt arbeidsinntekt som regjeringen stolt presenterte. Til tross for at det var staten som påla alle terapeutvirksomheter å stenge fra 12. mars, måtte de selv bære de økonomiske konsekvensene for de første 16 dagene. Disse 16 dagene ble både uholdbare og frustrerende for mange selvstendig næringsdrivende terapeuter i Norge.

Dette kom også godt frem i spørreundersøkelsen NNH gjennomførte i april.

Den andre overraskelsen var tiltakene om kompensasjonsordningen for faste utgifter. Denne omfattet kun de som har sin næringsvirksomhet som hovedinntekt. Og de som mistet mindre enn 50 prosent av sitt inntektsgrunnlag, ble holdt utenfor ordningen. For mange resulterte dette i null arbeidsinntekt og null støtte fra staten.

Den tredje overraskelsen var at selvstendig næringsdrivende som hadde fylt 67 år,

ikke fikk noen form for økonomisk støtte. Denne gruppen ble også utnevnt av myndighetene som risikogruppe for Covid-19, men ble økonomisk overlatt til seg selv.

LØFTER UTEN FOTFESTE. I pressekonferanse 28. april uttalte finansminister Jan Tore Sanner i sin innledning blant annet: «De økonomiske tiltakene vi har iverksatt, gir folk trygghet i en tid der usikkerheten er noe av det som er aller tyngst å bære». Videre: «Vi har innført gode inntektssikringsordninger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.» og «i rekordfart har vi fått på plass en omfattende og bred kompensasjonsordning for næringslivet».

NNH kjenner seg ikke igjen i disse uttalelsene, fordi situasjonen som svært mange av våre medlemmer er satt i er alt annet enn det finansministeren beskriver.

Når Sanner i den aktuelle pressekonferansen snakket varmt og optimistisk om veien ut av krisen, appellerte han til at «Vi må unngå at arbeidsledigheten bi-

ter seg fast». Vel, slik kompensasjonsordningene har fungert, kan vi forsikre både finansministeren og regjeringen om at nettopp arbeidsledighet blir utfallet for mange terapeuter i Norge.

Veien videre ut av krisen vil være prosjontal med hvordan befolkningen har blitt ivaretatt av staten under krisen.

I denne krisen har sårbare inntektsgrupper blitt belastet med en byrde som skulle ha blitt fordelt jevnt og rettferdig i befolkningen. Nå må regjeringen ta ansvar og iverksette tiltak som inkluderer alle yrkesgrupper likt

URETTFERDIG FORDELING. I en krisesituasjon skal ikke sårbare inntektsgrupper belastes med en byrde som burde fordeles jevnt og rettferdig i befolkningen. I denne krisen har vi dessverre opplevd nettopp dette.

Regjeringens tiltak for selvstendig næringsdrivende, herunder terapeuter, står i kontrast med yrkesgruppene som har

vært ivaretatt fra dag én i kriseperioden, herunder offentlig ansatte, permitterte i bedrifter og/eller sykmeldte. Dette kan ikke betegnes som annet enn en urettferdig fordeling – der noen yrkesgrupper får alt, og andre får ingenting.

FORDEL BYRDENE! Bevisst eller ubevisst – begge deler er ille – forteller dette om en politikk i gal retning. Slik kan vi ikke ha det verken før, under, eller etter en krise – i et samfunn der demokrati, velferd, omsorg og solidaritet er kjerneverdier.

Regjeringen må ta ansvar og igangsette nødvendige tiltak som vil inkludere alle yrkesgrupper i Norge likt, og dermed fordele krisens byrde jevnt og rettferdig i befolkningen.

Først etter at dette vises i praksis, vil finansministerens ord og regjeringens påstander få troverdighet hos alle de selvstendig næringsdrivende terapeuter i landet. Det er dem som skal være med på å bidra i det helseforebyggende arbeid fremover. Og dette blir minst like viktig i tiden etter krisen.